Lietas Nr. C28358512
Lietas arhīva Nr. CA-0783-14/27

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

2014.gada 26.februārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Zaļā

tiesneši I.Stuberovska, I.Strelča,

ar sekretāru J.Lagzdiņu

piedaloties prasītāja pārstāvim /pers. D/ un atbildētājas pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu /pers. F/ prasībā pret TMpar morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, sakarā ar /pers. F/apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 28.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2012.gada 16.aprīlī /pers. F/ cēla Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā prasību pret T M par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu.

Prasītājs, pamatojoties uz Civillikuma 1635.pantu un 2352.^{1} panta trešo daļu, lūdz piedzīt no atbildētājas kompensāciju par cieņas aizskaršanu LVL 300 apmērā

[1.1.] Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs 2008.gadā iegādājās daļu no nekustamā īpašuma /adrese A/. Pēc pārdevēju teiktā, viņi nespējuši sadzīvot ar nekustamā īpašuma līdzīpašnieka - /pers. H/ (/pers. I/) ģimeni, sevišķi izceļot viņa sievas T M – atbildētājas lietā vulgāro un despotisko uzvedību. Pēc nekustamā īpašuma iegādes arī prasītājam nācies vairākkārtīgi uzklausīt atbildētājas dusmu un lamuvārdu izvirdumus.

Tā, 2011.gada 9.septembrī, kad prasītājs, iepriekš vienojoties ar līdzīpašnieku /pers. J/, centās sakārtot līdzīpašnieka lietošanā nodoto zemes gabala daļu, ieradās atbildētāja un agresīvā veidā, izmētājot dēļus, ar tiem trāpot pat prasītājam pa kāju, kā arī necenzēti lamājoties, dzina prasītāju projām.

Nevēloties vēl vairāk saasināt situāciju, prasītājs atstājis /pers. I/ zemesgabalu un pievērsies sava zemesgabala kopšanai. Neskatoties uz to, atbildētāja turpinājusi izteikt dažādus nepamatotus pārmetumus, pastiprinot tos ar lamuvārdiem. Tā kā blakus atradusies arī prasītāja dzīvesbiedres 11 gadus vecā meita /pers. K/, viņš aizrādījis, lai nelamājas bērna klātbūtnē, taču atbildētāja uz šo aizrādījumus nav reaģējusi. Redzot, ka prasītājs mēģina fiksēt viņas uzvedību ar fotoaparāta palīdzību, bērna klātbūtnē atbildētāja nekautrējās turpināt zākāt prasītāju necenzētiem vārdiem, sperot viņam un mēģinot atņemt fotoaparātu.

2011.gada 13.septembrī prasītājs ar iesniegumu vērsās Rīgas pašvaldības policijas Kurzemes rajona pārvaldē, lūdzot izvērtēt atbildētājas uzvedību un saukt viņu pie administratīvās atbildības par Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodeksa 167.pantā paredzēto pārkāpumu.

2011.gada 6.oktobrī tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols ZV Nr.095544, bet 2011.gada 25.oktobrī Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa atzina par vainīgu atbildētāju Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodeksa 167.pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā. Tiesa konstatēja, ka lietā ir iegūti pierādījumi, ka T M lamājās necenzētiem vārdiem un ka tas noticis mazgadīgās /pers. K/ klātbūtnē.

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģija 2011.gada 16.decembrī, izskatot T M apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2011.gada 25.oktobra lēmumu, atstāja šo lēmumu negrozītu. Spriedumā tiesu kolēģija secinājusi, ka

atbildētāja uzsākusi konfliktu, lietojot necenzētus vārdus mazgadīgas personas klātbūtnē. Tiesu kolēģija konstatējusi, ka atbildētājas lietotie vārdi ir atzīstami par necenzētiem un lietoti ar mērķi aizskart prasītāja cieņu.

[1.2.] Prasībā norādīts, ka ne pēc Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2011.gada 25.oktobra lēmuma, ne arī pēc Krimināllietu tiesu kolēģijas 2011.gada 16.decembra sprieduma atbildētāja nav uzskatījusi par vajadzīgu atvainoties prasītājam par savu rīcību.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 1635., 2352.1.panta trešo daļu, prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas kompensāciju par viņam nodarīto morālo kaitējumu Ls 300 apmērā un piedzīt tiesāšanās izdevumus.

[2] 2012.gada 18.jūnijā atbildētāja iesniegusi tiesai paskaidrojumus par celto prasību, kuros norāda, ka viņai no prasības pieteikuma nav saprotams, kādas fiziskas vai garīgas ciešanas atbildētājas rīcība ir radījusi prasītājam. No prasības pieteikumā norādītā secināms, ka prasītājs bija informēts pirms pirkuma līguma slēgšanas par atbildētājs emocionālo uzvedību, bet tas neatturēja viņu no pirkuma līguma slēgšanas. Turklāt, jāņem vērā, ka prasītājs, kā viņš pats to norādījis, jau iepriekš ir uzklausījis atbildētājas dusmu izvirdumus un tos pacietis. Tādējādi ir secināms, ka 2011.gada 9.septembra izteiktie vārdi nevarēja izraisīt prasītājā nekādas morālās ciešanas un cieņas aizskārumu, jo viņš kaimiņienes dusmas un izteiktos vārdus jau iepriekš bija dzirdējis un pacietis.

Uzskata, ka prasītājs, strādādams Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Organizētas noziedzības apkarošanas pārvaldē, šāda satura necenzētus vārdus, kuri viņam tiek adresēti, ir jau dzirdējis un tie nevar būt viņa cieņu un godu aizskaroši.

Attiecībā par faktu, ka necenzēti vārdi tika izteikti nepilngadīga bērna klātbūtnē, atbildētāja uzskata, ka šāda situācija radās paša prasītāja vainas dēļ, kurš nepilngadīgo /pers. K/ uzaicināja piedalīties konfliktā, lūdzot iznest no dzīvokļa fotoaparātu.

[3] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 28.oktobra spriedumu nosprieda prasību noraidīt.

Spriedums pamatots uz šādiem argumentiem.

[3.1.] Tiesa atzinusi, ka atbildētājas rīcībā nav saskatāma neatļauta darbība attiecībā pret prasītāju, jo kliegšana pati par sevi nav uzskatāma par neatļautu darbību.

Savukārt necenzētu (rupju) vārdu lietošana nav attaisnojama rīcība, taču, kā paskaidroja atbildētāja, tad viņa šādus vārdus ir lietojusi konflikta karstumā, jo konflikta situācija starp pusēm ir briedusi jau ilgstoši un konkrētajā situācijā ir sasniegusi kulmināciju. Minētais apstiprinās arī ar lietas materiāliem pievienotajiem /pers. K/ paskaidrojumiem.

Tiesa izteikusi viedokli, ka konfliktu bija iespējams novērst, ja prasītājs brīdī, kad ieradās atbildētāja, būtu devies kopā ar nepilngadīgo /pers. K/ dzīvoklī nevis turpinājis uzklausīt pret viņu vērstos necenzētos lamu vārdus.

Tiesa secinājusi, ka starp pusēm pastāv naidīgas attiecības, kuru pamatā ir strīds par nekustamā īpašuma /adrese A/, lietošanas kārtību. Līdz ar to prasības pieteikumā minētie izteikumi no atbildētājas puses nav lietoti ar mērķi, lai kaut kādā veidā pazemotu vai aizskartu prasītāju, bet tādas pušu attiecībās ir ikdiena un šādi izteicieni no atbildētājas puses tiek lietoti regulāri.

[3.2.] Pirmās instances tiesa atzinusi, ka atbildētāja Civillikuma izpratnē nav prettiesiski aizskārusi prasītāja cieņu, bet gan izteikusi savu viedokli par prasītāja rīcību, kāds viņai uz doto brīdi bija izveidojies. Turklāt prasītājs ar savu rīcību, t. i. aizejot no pagalma, varēja novērst savas cieņas aizskaršanu.

[3.3.] Lietā netika gūti pierādījumi tam, ka prasītājam būtu prasības pieteikumā minētās sarunas rezultātā nodarīts morālais kaitējums, kā arī netika pierādīts morālā kaitējuma apmērs, kurš, prasītāja ieskatā, būtu piedzenams no atbildētājas, jo prasītāja apgalvojums, ka no tā, ka atbildētāja par notikušo ir administratīvi sodīta, viņam nav nekāda labuma, liecina par to, ka prasītāja mērķis, ceļot prasību par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu, nav bijis nolīdzināt savas cieņas aizskārumu, bet gan, lai iedzīvotos, kas nevar būt par pamatu morālā kaitējuma piedziņai lietā.

[4] Par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 28.oktobra spriedumu prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

[4.1.] Apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka tiesas spriedums nav pamatots ar lietā esošajiem pierādījumiem, bet konkrēti tiesa, taisot spriedumu, nav vadījusies no Civilprocesa likuma 190.panta otrās daļas, jo nav ņēmusi vērā Rīgas apgabaltiesas 2011.gada 16.decembra spriedumā lietā Nr. 104AA-269-11/5 konstatēto, ka atbildētāja ir veikusi huligāniskas darbības ar mērķi aizskart cietušā cieņu.

[5] 2013.gada 28.decembrī atbildētāja iesniegusi paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, kuros norāda, ka sūdzību neatzīst.

Uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs un pietiekami motivēts, atzīstot, ka saskaņā ar Civillikuma 1635.panta trešo daļu prasītājam ir jāpierāda morālais kaitējums tajos gadījumos, ja neatļauta darbība nav izpaudusies kā noziedzīgs nodarījumus pret personas dzīvību, veselību un tikumību.

[6] Tiesas sēdē prasītāja pārstāvis pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja.

Atbildētājas pārstāve prasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[7] Civillietu tiesu kolēģija, uzklausot lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē un izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Savu viedokli Civillietu tiesu kolēģija pamato uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[7.1.] Prasība pamatota uz Civillikuma 1635.pantu, kura pirmajā un otrajā daļā noteikts, kakatrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Atbilstoši minētā panta trešās daļas nosacījumiem, morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

[7.2.] Lietā pastāv strīds par to, vai 2011.gada 9.septembrī strīdā, kas norisinājās /adrese/, atbildētāja, kliedzot un apsaucot prasītāju necenzētiem vārdiem, ir nodarījusi prasītājam morālo kaitējumu, ņemot vērā, ka konflikts norisinājies publiskā vietā un nepilngadīgas personas - /pers. K/ klātbūtnē.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka atbildētāja ar savu prettiesisko rīcību ir nodarījusi prasītājam morālo kaitējumu Civillikuma 1635.panta izpratnē.

Minētais secināms no Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2011.gada 25.oktobta lēmuma, kurš pieņemts, izskatot administratīvo pārkāpuma lietu, kurā pārkāpējs norādīta T M (l.l. 14-18), kā arī no Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2011.gada 16.decembra sprieduma, kurš pieņemts, izskatot T M apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2011.gada 25.oktobra lēmumu (l.l. 9 – 13).

Šajos nolēmumos tiesa konstatējusi, ka T M 2011.gada 9.septembrī ar savu rīcību ir pārkāpusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk –APK) 167.pantu, kurā noteikts, ka par sīko huligānismu, tas ir, lamāšanos ar necenzētiem vārdiem sabiedriskā vietā, apvainojošu uzmākšanos un citām tamlīdzīgām darbībām, kas traucē sabiedrisko mieru un kārtību – uzliek naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt piecdesmit latiem vai piemēro administratīvo arestu uz laiku līdz piecpadsmit diennaktīm. Atbildētājai, atbilstoši minētā panta nosacījumiem, piemērots naudas sods Ls 50 apmērā.

Tiesa 2011.gada 25.oktobra lēmumā konstatējusi, ka T M 2011.gada 9.septembrī publiskā vietā lietojusi necenzētus vārdus, kuri bija adresēti cietušajam /pers. F/.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 9.marta spriedumu lietā Nr. SKA-61/2007 9.punktu, pirmās instances tiesa norādījusi, ka „necenzēts vārds" ir vārds (arī izteiciens), ko persona lieto nepieklājīgā, rupjā, lietošanai sabiedriskās vietās nepieņemamā nozīmē, kādu nepamatoti vai ļauni nozākājot, izsmejot, nievīgi nopeļot (l.l. 17).

Izskatot lietu apelācijas instancē, Krimināllietu tiesu kolēģija savā 2011.gada 16.decembra spriedumā konstatējusi, ka T M lietotie necenzētie vārdi bijuši rupji, nepieklājīgi un nepieņemami vārdi lietošanai sabiedriskā vietā, un tie tika lietoti ar mērķi aizskart cietušā, t.i. /pers. F/, cieņu (l.l. 12).

[7.3.] Izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, Civillietu tiesu kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas, kurā noteikts, ka tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Pati par sevi necenzētu, rupju vārdu lietošana sabiedriskā vietā, Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā, ir aizskaroša un nepieņemama personām, kuras to dzird, bet situācijā, kad šie necenzētie vārdi tiek adresēti konkrētai personai, ir vēl jo vairāk aizskaroši un normālā, civilizētā sabiedrībā nepieņemami.

Konkrētajā strīdā ir pierādīts, ka atbildētāja 2011.gada 9.septembrī dzīvojamās mājas /adrese/, pagalmā ir nolamājusi prasītāju, lietojot necenzētus vārdus. Atbildētājas viedoklis, ka prasītājam šie vārdi bija zināmi un no atbildētājas puses dzirdēti vairākkārtīgi, liecina vienīgi par atbildētājas visatļautību un necieņas izrādīšanu pret prasītāju un sabiedrību kopumā. Nav pamats apšaubīt, ka atbildētāja ir psihiski pieskaitāma persona un viņas pienākums ir ievērot sabiedrībā pieņemtās uzvedības normas, risinot savstarpējus konfliktus sarunu ceļā, vai ceļot tiesā atbilstošas prasības. Izsakot savu neapmierinātību agresīvā un rupjā veidā, atbildētāja ir pārkāpusi ne vien Administratīvā pārkāpuma kodeksa normas, bet arī aizskārusi prasītāja cieņu, nodarot tam morālo kaitējumu.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka atbildētāja ar savu prettiesisko, necienīgo rīcību nodarījusi prasītājam garīgas ciešanas, kā to nosaka Civillikuma 1635.pants, jo nevienam sevi cienošam cilvēkam nav vienaldzīgi, ja viņu kāda persona nolamā necenzētiem vārdiem, turklāt, ja tas noticis citas personas un vēl nepilngadīga bērna klātbūtnē. Pieņemot šādu necienīgu atbildētājas rīcību, prasītājam tiktu iedragāta pašcieņa un viņš zaudētu autoritāti nepilngadīgās personas /pers. K/ acīs, kurai varētu rasties priekšstats, ka šādā veidā iespējams risināt jebkuru konfliktu.

[7.4.] Nosakot morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā morālā kaitējuma raksturu un kaitējuma nodarīšanas apstākļus.

LR Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļas 2003/2004 gada apkopojumā Tiesu prakses lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību ir atsauce uz juridiskajā literatūrā ir izteikto viedokli, ka tiesām, nosakot mantisko kompensāciju par goda un cieņas nepamatotu aizskaršanu, būtu jāņem vērā, vai piespriežamā summa izpildīs trīs galvenās funkcijas: 1) taisnīguma funkciju – jāraugās, lai spriedums atbilstu taisnības apziņai un vispārējiem tiesību principiem; 2) prevencijas funkciju – lai piespriestā summa atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē; 3) samierināšanas funkciju – cietušajam jādod tik liela atlīdzība, kas viņu apmierinātu, saprātīgi izvērtējot atbildētāja spējas dot šādu atlīdzību.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka arī konkrētajā lietā būtu jāievēro minētie nosacījumi.

Prasītājs lūdzis noteikt morālā kaitējumu Ls 300 (EUR 426,86) apmērā. Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka šādā apmērā morālo kaitējumu konkrētajā gadījumā nav pamats piedzīt.

Pirmkārt, kaut arī tiesa atzinusi morālā kaitējuma nodarīšanas faktu, tas nav radījis paliekošas sekas prasītājam, kā arī atbildētājas pārkāpums nav vērtējams kā sevišķi smags.

Otrkārt, nosakot morālā kaitējuma atlīdzības apmēru, jāņem vērā atbildētājas materiālās iespēja šo kaitējumu atlīdzināt. Nosakot pārmērīgi lielu kaitējuma atlīdzības apmēru, spriedums var radīt pretēju efektu, t.i. nevis samierināt puses, bet radīt vēl lielākas nesaskaņās.

Ņemot vērā minētos argumentus, Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka samērīga un taisnīga atlīdzība par nodarīto morālo kaitējumu konkrētajā lietā būtu nosakāma EUR 100 apmērā, kas būtu pienācīgs brīdinājums atbildētājai nepieļaut tamlīdzīgu rīcību nākotnē, kā arī šāds kaitējuma apmērs pildītu samierināšanas funkciju pušu starpā.

[7.5.] Tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa neobjektīvi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus, turklāt nav ņēmusi vērā un izvērtējusi administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 128044711 pieņemtajos nolēmumos konstatētos faktus, tādejādi nepamatoti noraidot celto prasību.

[7.6.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Prasītājs, iesniedzot prasības pieteikumu, samaksājis valsts nodevu LVL 50 apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus LVL 3,30, par apelācijas sūdzību nomaksājot EUR 71,14 un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70.

Civilprocesa likuma 44.panta otrā daļā noteikts, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji. Savukārt minētā panta pirmās daļas 1.punkta d)apakšpunktā noteikts, ka atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura, atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro.*

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājs iesniedzis kvīti sērija VA Nr.11777 EUR 130 apmērā, no kuras redzams, ka zvērināts advokāts Modris Vitkovskis sniedzis juridisku palīdzību prasībā par kompensācijas piedziņu par morālā kaitējuma nodarīšanu. Līdz ar to tiesu kolēģija secina, ka prasītājam tiesas procesā ir radušies izdevumi par advokāta palīdzību, kas ir piedzenami no atbildētājas prasītāja labā.

Ņemot vērā minēto un Euro ieviešanas kārtības likuma 4.panta otro daļu, no atbildētājas prasītāja labā ir piedzenami tiesāšanās izdevumi EUR 281,68 apmērā, ko veido tiesas izdevumi 151,68 un ar lietas vešanu saistītie izdevumi EUR 130 apmērā.

[7.7.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1} pantu atbildētājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.^{1} , 432.-434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no T M , personas kods /personas kods/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, labā morālā kaitējuma kompensāciju EUR 100 (viens simts euro) apmērā un tiesāšanas izdevumus EUR 281,68 (divi simti astoņdesmit viens euro un 68 centi), bet kopā EUR 381,68 (trīs simti astoņdesmit viens euro un 68 centi) apmērā.

Pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā noteikt T M 10 dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, iesniedzot šajā termiņā, Rīgas apgabaltiesas kancelejā maksājumus apliecinošus dokumentus.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2014.gada 20.marta Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Zaļā

Tiesneši I.Stuberovska

I.Strelča